

storm, waarin vijf orembaaien verloren gingen en de sloep Haak veel schade aan ankers en rondhout kreeg. Nadat ze zo goed mogelijk gerepareerd waren, ging men verder naar Kissalaut, waar de inwoners na een hardnekkig gevecht zijn gevlucht en de dessa is platgebrand. Bij inspectie van Zeyler, Keffing en tussenliggende dessa's is niets verdachts opgemerkt en zelfs op Geser zijn geen mensen, noch op Ceram Laut specerijbomen of iets strafbaars gesignaleerd. De orangkaja op Keffing heeft zich onderworpen. Wegens de slechte staat van de toen zes overgebleven orembaaien heeft de scheepsleiding besloten van een tocht naar Goram, Pulau Manawoka en Salawati af te zien ook daar er op die plaatsen zonder kleine vaartuigen niets gedaan kon worden. [fol. 171] Hoewel de Hoge Regering had bedoeld dat de zuidkust van Ceram nogmaals werd aangedaan, zag men daar bovendien vanaf uit vrees voor het opsteken van de oostenwind. Dat bleek wel zeer nodig te zijn geweest, want hoewel in of bij de dessa's Uring, Enna Enna, Batulomin, Quellemoris, Kilibon, Kissalaut, Zeyler en op andere plaatsen niets illegaals is waargenomen, zijn te Ceram, Afang, Dawang en in het bos bij Tum, te Tobo en Batoeassa 13 Buginese en een Mandharees vaartuig in brand gestoken. Bij Hossan is op de Buginezen, die bij verrassing in het bos zijn aangevallen, buit gemaakt en naar Batavia gezonden: 4 zakken nootmuskaat, 2 zakken kruidnagels, 3 geweren, een sprinkhaan en 2 ijzeren donderbussen. Een hoeveelheid textiel, geld en andere goederen zijn aan het volk overgelaten. [fol. 172] De Hoge Regering had meer effect van deze twee expedities verwacht.)

Want verre dat de straffe die eenige negorijen ondergaan hebben, de anderen zouden afschrikt, of wel dat het vernielen van 16 vaartuigen de specerijsluikers van dien handel avers gemaakt zouden hebben, zijn er al spoedig na het terugkeeren van de op de kruistogt gëemployeerde vaartuigen weder verscheide Cerammers en andere zwervers tevoorschijn gekomen en op veele plaatzen, zelfs op die welke haar kort bevorens onderworpen hadden, gezien.

Fol. 172r-v.

(Daar de smokkelaars na het verbranden van hun schepen wel andere van de bevolking van Ceram weten te krijgen, stelde gouverneur Willem Fockens in zijn geheime brief van 25 mei 1766 voor om bij een volgende expeditie een legerijtje vanaf Tha, Latu en Hualoy over land tot aan Keffing, of het oosteinde van Ceram, te zenden, ook al duurde dit een jaar of langer. [fol. 173] Daarbij moest er wel zolang de moesson het toeliet langs de kust gepatrouilleerd worden. Zo kan dit gespuis, als het de bossen landinwaarts in vlucht, in de tang genomen worden. In zijn brief van 20 september 1766 stelde Fockens zelfs voor niet meer zo toegeeflijk te zijn, maar de regenten van dessa's waar Ceramse of andere smokkelvaartuigen worden waargenomen, in ballingschap naar Batavia te zenden. Dit voorstel zal in de reguliere vergadering behandeld worden. Tegen die rondzwerfende Cerammers zijn met weinig resultaat de pantjalangs Liefde, Swaak en Spion uitgezonden, want de laatste is gestrand en de eerste hoog en droog op de wal gezet. [fol. 174] Volgens zijn brief van 20 september 1766 besloot het bestuur inmiddels om evenals in 1764 in de streken waar kruidnagels worden verbouwd, gedurende de oogst te patrouilleren met een sloep, 4 pantjalangs en 22 orembaaien. Het bestuur berichtte in zijn brief van 25 mei 1766 dat de Papoea's ook hun rol hebben gespeeld door niet alleen in december 1765 met 13 vaartuigen op Buru en Ambelau een inval te doen, maar zelfs kort daarop met wel 60 vaartuigen te Abubu.)

En schoon ze voor Ameth het hoofd gestooten hadden, hebben ze Amblauw geheel verwoest en vandaar 524 mensen geroofd, mitsgaders in de negorij Aboeboe de kerk, school en post, nevens de corre corre en orembaay verbrand, zonder dat hun eenig nadeel van belang heeft kunnen worden toegebracht door de vlugheid hunner vaartuigen, waarmede zij even als de Cerammers, wanneer de kruissers hen onder het geschut krijgen, tegens de wind oproeyen en het dus ontlopen.

Fol. 174r-v.

([fol. 175] De gewone militairen die voor de laatste expeditie uit Batavia waren gezonden, zijn door het bestuur op Ambon gehouden, maar van de officieren zijn kapitein-